

KLAGANDE

Semisjaur-Njarg Sameby

[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]

MOTPART

Länsstyrelsen i Norrbottens län
971 86 Luleå

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsen i Norrbottens läns beslut den 19 april 2018, (se bilaga 1)
dnr 218-4678-2018

SAKEN

Skydds jakt efter järv enligt jaktförordningen (1987:905)

FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten avslår överklagandet.

BAKGRUND

Länsstyrelsen i Norrbottens län beslutade den 19 april 2018 att avslå Semisjaur-Njarg samebys ansökan om skyddsjakt i förebyggande syfte efter två järvföryngringar inom samebyns gränsbestämda betesmarker ovan odlingsgränsen i Arjeplogs kommun. Skälen för beslutet framgår av bilaga 1.

PARTERNAS INSTÄLLNING

Samebyn yrkar att sökt skyddsjakt ska beviljas och anför huvudsakligen följande. Rovdjurstrycket är högt inom samebyn med stora rovdjursförluster för samebyns medlemmar till följd av järvens utbredning. Inom samebyns områden har antalet järvar ökat och det finns sex godkända föryngringar. Därtill finns ytterligare järvföryngringar inom 5 km från samebygränsen som påverkar samebyn. Antalet föryngringar ligger långt över vad samebyn kan förväntas tåla. Järvförekomsten inom samebyns område har ökat över tid. Samebyn kommer att förorsakas stor skada under nu stundande period. Vajorna är dräktiga eller har precis kalvat och är i stort behov av betesro och får inte utsättas för järvangrepp. De skador som kan uppstå under denna period innebär en stor risk att både vaja och kalv går förlorade vilket innebär att samebyn går miste om både livdjur och avkastning. Dessa grunder utgör särskilda skäl för skyddsjakt. En längre flytt av renarna inte möjlig. Länsstyrelsen har själva framfört att samebyn är en av de samebyar som har högst järvtäthet samt att det finns en sannolik risk för skada. Därtill är det troligt att inventeringsresultaten för järv de senaste åren är underskattat. Vidare har det vid ett flertal tillfällen påvisats att skada uppstått och att den är pågående, att risken för skada kvarstår och ytterligare åtgärder för att förhindra skada är inte möjlig. Antalet djur som ansökan omfattar skulle inte försvåra upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus.

Länsstyrelsen finner inte skäl att ändra sitt beslut.

SKÅLEN FÖR AVGÖRANDET

Tillämpliga bestämmelser m.m.

Enligt 23 a § första stycket tredje punkten jaktförordningen får beslut om jakt efter bl.a. järv meddelas om det inte finns någon annan lämplig lösning och om det inte försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus hos artens bestånd i dess naturliga utbredningsområde. Jakten måste dessutom ske i syfte att bl.a. förhindra en allvarlig skada, särskilt på boskap, skog, fiske, vatten eller annan egendom.

Enligt 23 b § samma förordning får beslut om skydds jakt på järv fattas om det finns förutsättningar enligt 23 a efter ansökan från den som riskerar att drabbas av skada eller på eget initiativ. Om det finns en stor sannolikhet för att allvarlig skada kommer att uppstå får beslut om skydds jakt fattas även om någon skada inte har inträffat.

Av förarbetena framgår att jakt efter järv bör ske som skydds jakt efter skadegörande individer eller en grupp skadegörande individer när dessa kan identifieras, eller en begränsad licensjakt i områden med mycket rovdjurs skador när de skadegörande individerna inte kan identifieras. Detta förutsätter dock att det inte finns någon annan lämplig lösning och jakten inte förvärrar artens bevarandestatus eller förhindrar återställande av en gynnsam bevarandestatus. (jfr prop. 2008/09:210 s. 51). Järvens huvudsakliga utbredningsområde återfinns inom renskötselområdet och ren är järvens viktigaste bytesdjur. Järven bedöms därmed vara det rovdjur som måste förvaltas med störst försiktighet i områden som används för renskötsel och där är det allra viktigast att eventuell jakt koncentreras till de mest skadegörande individerna. En begränsning av järvstammen bör kunna ske i de områden som är

mest skadeutsatta och där det förväntas göra störst nytta för rennäringen (jfr prop. 2012/13:191 s. 66).

EU- domstolen har i en dom den 14 juni 2007 i mål C-342/05 angående jakt efter varg i Finland (Europeiska kommissionen mot Republiken Finland) uttalat att undantagsbestämmelserna i artikel 16.1 i art och habitatdirektivet ska tolkas restriktivt och att den myndighet som fattat beslutet har bevisbördan för att nödvändiga förutsättningar föreligger för varje undantag. Medlemsstaterna ska säkerställa att varje åtgärd som påverkar skyddade arter endast tillåts genom beslut som är noggrant och tillräckligt motiverade och som hänvisar till de skäl, villkor och krav som anges i artikel 16.1 i direktivet.

Högsta förvaltningsdomstolen har i ett avgörande (HFD 2018 ref. 7) uttalat bl.a. följande. Naturvårdsverket har fastställt referensvärdet för en gynnsam bevarandestatus för järvpopulationen i Sverige till 600 individer och referensvärdet får inte underskridas. Sverige har valt att ge järven ett mer långtgående skydd än vad som följer av art- och habitatdirektivet och jämställer den med björn, lo och varg som enligt direktivet åtnjuter ett i förhållande till järven högre skydd. I målet avsåg den sökta skyddsjakten inte några specifika skadegörande individer utan syftade till att minska det totala järvbeståndet i det aktuella området, dvs. något som närmast liknar licensjakt. Högsta förvaltningsdomstolen uteslöt inte att en sådan typ av jakt kunde riktas mot ett begränsat antal individer, förutsatt att den får antas sakna effekt för arten som sådan. Omständigheterna i målet var dock sådana att den sökta skyddsjakten skulle riskera att förvärpa den ogynnsamma bevarandestatusen för arten i dess naturliga utbredningsområde, inte minst med hänsyn till inventeringsresultatet vad gäller årliga föryngringar. Högsta förvaltningsdomstolen ansåg vidare att de folkrättsliga aspekter som sammanhänger med rätten till renskötsel inte kunde medföra att det skydd järven åtnjuter enligt jaktförordningen kunde åsidosättas. Rennäringens förutsätt-

ningar måste dock beaktas vid en bedömning av vad som enligt jaktförordningen utgör allvarlig skada respektive annan lämplig lösning.

Kammarrätten i Sundsvall har i ett avgörande den 29 december 2017 med mål nr 2838-17 uttalat att en skydds jakt som inte är inriktad mot specifika skadegörande individer, utan en regionsinriktad jakt med syfte att minska järvbestånd i aktuella områden och därmed skador på ren ställer höga krav på beslutsunderlaget.

Förvaltningsrättens bedömning

Frågan i målet är om samtliga förutsättningar för skydds jakt efter järv är uppfyllda enligt 23 a och 23 b §§ jaktförordningen.

Av det överklagade beslutet framgår att länsstyrelsen är medveten om att järv förekommer regelbundet inom samebyns marker och att tätheten av järv får anses hög i förhållande till andra samebyar. För att skydds jakt ska kunna beviljas krävs bl.a. att denna inte försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus hos artens bestånd i dess naturliga utbredningsområde. I denna del har länsstyrelsen redogjort för järvens förekomst nationellt och i länet. Av redogörelsen framgår bl.a. att populationsuppskattningen ligger långt under det nationella referensvärdet för en gynnsam bevarandestatus. Vidare framgår att 2017 års inventeringsresultat i Norrbotten län visar på 36 godkända föryngringar. Av Naturvårdsverkets beslut om fastställande av miniminivåer för järv (NV-00552-14) framgår att Norrbotten län har en miniminivå om 46 föryngringar. Förvaltningsmålet är 60 föryngringar för Norrbottens län.

Förvaltningsrätten bedömer att järvens population, både nationellt och regionalt, är allt för låg i förhållande till Naturvårdsverkets miniminivåer, för att järvstammen ska kunna anses ha en gynnsam bevarandestatus. Mot

denna bakgrund bedömer förvaltningsrätten vidare att den ansökta skyddsjakten riskerar att försvåra återställandet av en gynnsam bevarandestatus. Någon utredning som talar för en annan slutsats har inte åberopats i målet.

Förutsättningarna för att bevilja skyddsjakt kan därför redan på denna grund inte anses vara uppfyllda.

Vad avser kriteriet allvarlig skada gör förvaltningsrätten följande bedömning. Enligt ovan refererade förarbeten och praxis bör skyddsjakt efter järv inom renskötseområden koncentreras till särskilda skadegörande individer. Den sökta skyddsjakten är inte inriktad mot specifika skadegörande individer utan är en förebyggande skyddsjakt i syfte att minska koncentrationen av järv inom samebyns gränsbestämda betesmarker ovan odlingsgränsen i Arjeplogs kommun. Förvaltningsrätten ifrågasätter inte att en tät järvstam i renskötseområdet under kalvningsperioden naturligtvis i sig innebär en ökad risk för allvarlig skada för renskötseln. I målet saknas emellertid ett tydligt underlag som ger stöd för vilka förluster samebyn riskerar till följd av järvangrepp. Förebyggande beslut om skyddsjakt kan fattas, men då måste det enligt förvaltningsrättens mening finnas en tydlig tidsmässig koppling mellan vissa potentiellt skadegörande individer och utpekade områden för att risken ska framgå. Vid en sammantagen bedömning utifrån vad som redogjorts för ovan finner förvaltningsrätten att det presenterade materialet inte är tillräckligt varken vad gäller risken för skada eller jaktens förmodade effekt för att motivera beslutet om skyddsjakt utifrån kriteriet allvarlig skada.

Under dessa förhållanden saknar förvaltningsrätten skäl att pröva frågan om annan lämplig åtgärd. Mot bakgrund av det anförda bedömer förvaltningsrätten att länsstyrelsen har haft fog för sitt beslut. Överklagandet ska därför avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Detta avgörande kan överklagas. Information om hur man överklagar finns i formulär DV 3109/1 C (se bilaga 2).

[Redacted signature]

[Redacted name]

rådman

I avgörandet har även nämndemännen [Redacted], [Redacted]
och [Redacted] deltagit.

Målet har föredragits av [Redacted].

Länsstyrelsen
Norrbotten

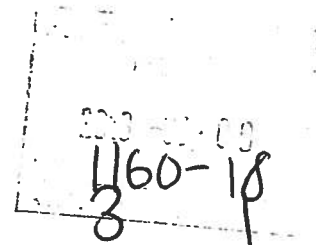
BESLUT

1 (6)

Datum
2018-04-19

Diarienummer
218-4678-2018

Semisjaur-Njarg sameby

Avslag på ansökan om skydds jakt järv i Semisjaur-Njarg sameby

Beslut

Länsstyrelsen avslår er ansökan.

Ansökan

Semisjaur-Njarg sameby inkom den 16 april med en ansökan om förebyggande skydds jakt på två järvföryngringar (hona med unge/ungar) inom samebyns gränsbestämda betesmarker ovan odlingsgränsen i Arjeplogs kommun. Som skäl till sin ansökan anger samebyn att antalet järvföryngringar i samebyn är stort och att det samlade rovdjurstrycket i samebyn är orimligt högt vilket leder till stora förluster som resultat.

I ansökan framkommer att samebyn i dagsläget har 6 st föryngringar av järv som har bedömts som säker av länsstyrelsens personal. Vidare så berörs samebyn av ett antal föryngringar som ligger inom 5 km från samebygränsen i Sverige samt minst en föryngring i Norge. Samebyn har inte kännedom om dessa kvalitetssäkrats utan endast att dom är sannolika. Det innebär att samebyn direkt och indirekt påverkas av gissningsvis ett tvåsiffrigt antal järvföryngringar. Samebyn bedömer att det inte är acceptabelt. Samebyn påminner också om att inventeringen inte är färdig utan fortgår vilket kan komma att öka antalet föryngringar inom eller i anslutning till samebyns betesområde.

Samebyn anför vidare att järvstammen inom samebyns område under det senaste åren vuxit okontrollerat och har för länge sen passerat gränsen för vad samebyn skall behöva tåla i rovdjursförluster, störningar och omfattande merarbete. Samebyn har i tillägg till de störningar som rovdjuren ger upphov till även en omfattande oreglerad skotertrafik som ytterligare spär på problemen med att få renarna att stanna inom samebyns betesområden. De kommunala tillfälliga skoterförbudet räcker inte till för att skapa betesro för renarna under rådande förutsättningar med den järvstam som finns inom samebyns område. Lågt räknat innebär föryngringsresultatet att ca 20-30 nya järvar kommer från och med i höst att befinna sig i eller i närheten av samebyns betesområden. De skyddsjakter som samebyn och länsstyrelsen genomfört under de senaste åren verkar inte ha haft någon som helst påverkan på stammen i stort även om samebyn märkte av en tillfällig lättnad under samlingsarbetet. Samebyn har haft ett flertal dokumenterade fall av massdöd som orsakats av järv under de senaste åren vilket ytterligare stärker behovet av en minskning av antalet järvar inom samebyn för att motverka allvarlig skada.

Den sena vår med obefintligt med barfläckar samt långvarig djup snö under vintern har inneburit att vajorna som nu ska kalva är i väldigt dålig kondition och kräver absolut betesro. Därför kräver samebyn att två föryngringar, Suoddas och Habakk, som är belägna inom kalvningsområdena plockas bort.

En lättnad i antalet järvindivider till följd av ett beviljande av ansökan skulle ha ett tvådelat syfte. För det första försvinner produktiva järvhonor och för det andra så kommer inte ungarna att ytterligare bidra till att utöka antalet järvar totalt inom eller i anslutning till samebyns betesområden. Vidare så minskar antalet dödade renar förhoppningsvis proportionellt eftersom två föryngringar kräver en hel del dödade renar för att klara sig. I tillägg så försvinner risken att honorna som skjuts lär upp ungarna vilket alltid skapar stora problem i form av dödade renar men främst för att järvungarna skingrar renarna lika mycket som dom dräper under sin första period vilket i sin tur skapar stor oro bland renarna och omfattande merarbeten för renskötarna.

Samebyn hänvisar i sin ansökan till Jaktförordningen 23 b § har möjlighet att besluta om skada även om skada ännu ej skett förutsatt att det föreligger risk för allvarlig skada.

Sökanden anför även att den toleransnivå om 10 % i rovdjursförluster som Riksdagen har uttalat kommer inte att nås för samebyn om inte man börjar med att sänka antalet rovdjur inom betesområdet då samebyn bevisligen har en stor järvstam, en stabil stam av lodjur samt ett stort antal björnar som allihop är beroende av ren för sin överlevnad. Samebyn beviljades skydds jakt på björn vid ett flertal tillfällen under våren 2017 men observationer under hösten 2017 tyder på att antalet björnar fortfarande är högt inom samebyn. Örnar finns i över hela kalvningsområdet i stora mängder under våren och orsakar betydande förluster på dom nyfödda kalvarna.

Järvförekomst

2017 års resultat visade på 36 godkända föryngringar i Norrbottens län. Detta innebär att Norrbotten alltså hamnade under den fastställda miniminivån för länet på 46 föryngringar. Förvaltningsmålet för Norrbotten är 60 föryngringar (motsvarande 376 individer), med ett förvaltningsintervall på 47-72 föryngringar (294-451 individer). Sedan den nya inventeringsmetodiken infördes 2014 har inventeringsresultaten för Norrbotten legat konsekvent under den fastställda miniminivån men uppvisat en ökning på 6% i antalet dokumenterade familjegrupper under tidsperioden 2014-2017.¹ Det kan samtidigt vara förenat med svårigheter att härleda öknings eller minskningar i järvpopulationen utifrån föryngringsdata då dessa trender kan försvinna i populationsberäkningarnas konfidensintervall. Under samma tidsperiod, 2014-2017 har den totala kända avgången (dvs. skydds jaktuttag, trafikolyckor, känd illegal jakt etc.) varit i genomsnitt 10 järvar per år för länet

Under enskilda inventerings år kan exempelvis ofördelaktiga väderleksförhållanden ställa till det och ge ett missvisande inventeringsresultat. Länsstyrelsens bedömning är att 2016 års resultat på 11 dokumenterade föryngringar underskattade den faktiska

¹ Jens Persson, Järvforskningsprojektet Grimsö Forskningsstation, opublicerade data

järvpopulationen. Av den anledningen är det rimligare att använda sig av ett genomsnitt för de tre senaste åren när ambitionen är att övervaka järvstammen på länsnivå (Fig. 1). Årets inventering (2018) är ännu ej avslutad i Norrbotten. Man har hittills i Semisjaur-Njarg lokaliserat sex föryngringar av järv. I tillägg berörs samebyn av ytterligare järvföryngringar som lokaliserats i grannsamebyn Svaipa samt av järvföryngringar inom 5 km på norsk sida. Bedömningen från berörd naturbevakare är att förutsättningarna för att genomföra inventeringen i år har varit goda, och bedömer att detta är en mer rättvisande bild av hur det ser ut i samebyarna i den södra delen av Norrbotten gällande förekomst av järv.

Figur 1. Antal järvföryngringar i Norrbottens län under åren 1998-2017. Föryngringarna motsvarar ett medelvärde för de tre senaste inventeringssäsongerna. 2017 års inventeringsresultat är 36 föryngringar. Medelvärdet för de tre senaste åren blir då 27 föryngringar. Den av Naturvårdsverket fastställda miniminivån i länet utgör 46 föryngringar.

Tätheten av järv inom länet varierar stort och det huvudsakliga området för reproduktion utgör ca 40% av länets yta eller 40 000km². Kärnområdena är främst Arjeplog kommun i sin helhet samt Gällivare och Kiruna kommuner ovan odlingsgränsen. Utanför dessa områden återfinns endast sporadiska föryngringar. Länsstyrelsens bedömning är att järvtätheten i exempelvis Arjeplogs kommun som helhet kan uppskattas till ca 4-5 järvar per 1000km², baserat på senaste årens lyeinventeringar och fjolårets genomförda spillningsinventering. Om Norrbottens län ska uppnå den fastställda miniminivån på 46 föryngringar krävs en järvtäthet på ca 7 järvar per 1000km² givet att järv endast förekommer i reproducerande stammar inom dagens kärnområde på ca 40 000km². Det krävs därför att järv tillåts förekomma i

Länsstyrelsen
Norrbotten

BESLUT

4 (6)

Datum
2018-04-19

Diarienummer
218-4678-2018

reproducerande stammar i skogslandet i större antal och mer frekvent än i dagens läge. Utvecklingen närmaste tiden i Jokkmokk, Arvidsjaur och Pajala kommuner i sin helhet samt Gällivare nedan odlingsgränsen är således särskilt viktig att beakta inom järvförvaltningen.

Motivering

Juridiska förutsättningar för skyddsjakt

Beslut om skyddsjakt efter järv kan fattas med stöd av 23 a och 23 b §§ jaktförordningen (1987:905). För att skyddsjakt ska kunna medges krävs att förutsättningarna i 23 a § jaktförordningen är uppfyllda. Skyddsjakt får enligt bestämmelserna medges för att förhindra allvarlig skada om det inte finns någon annan lämplig lösning och om de inte försvårar upprätthållandet av gynnsam bevarandestatus hos artens bestånd i dess naturliga utbredningsområde.

Naturvårdsverket har i delegeringsbeslutet den 20 dec 2017 (NV-08303-17) överlämnat rätten att fatta beslut om skyddsjakt efter järv till Länsstyrelsen i Norrbottens län. Delegeringen gäller från och med 1 januari 2018 till och med 31 maj 2018. I och med delegeringen av rätten att fatta beslut om skyddsjakt på järv övergår också ansvaret att använda skyddsjakt på ett sådant sätt att de nationella målen för rovdjursstammarna nås. Det förutsätter att länsstyrelsen är ytterst restriktiv i att bevilja skyddsjakter under de närmaste åren, så att gynnsam bevarandestatus uppnås snarast möjligt.

Länsstyrelsens bedömning

Länsstyrelsen gör en samlad bedömning i varje enskilt fall och bedömer skadornas omfattning, om skadeförebyggande åtgärder gjorts, vilka möjligheter till förebyggande av skada som finns samt möjlighet till annan lämplig lösning än skyddsjakt. Länsstyrelsen bedömer även om skyddsjakt kan försvåra upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus för arten. Vidare bedömer Länsstyrelsen om det går att identifiera speciellt skadegörande individer eller särskilt skadeutsatta områden.

Under 2017 prövade Kammarrätten ett fall av förebyggande skyddsjakt på järv där beslutet var baserat på förekomst/tätheter av järv, och den förväntade skadebilden eller predationstakten samt den av riksdagen fastställda toleransnivån på 10 % (Kammarrätten Mål 2838–17). Domen fastställer att det vid skadeförebyggande/områdesriktad jakt ställs särskilt höga krav på beslutsunderlaget.

Då den totala järvstammen i Sverige beräknades uppgå till 522 individer 2017 fastställde Naturvårdsverket att järvstammen fortsatt låg under gynnsam bevarandestatus. För att järvstammen ska återfå gynnsam bevarandestatus i Sverige behöver järvstammen öka till över 600 individer. I Naturvårdsverkets delegering (NV-08303-17) framkommer att järvstammen kan återuppnå gynnsam bevarandestatus igen år 2023 så länge antalet järvar uttagna i skyddsjakt understiger 2 % av populationen helt utan jaktuttag. Med fjolårets stam innebär detta att det totala uttaget bör ligga under 10 individer i hela landet.

Länsstyrelsen
Norrbotten

BESLUT

5 (6)

Datum
2018-04-19

Diarienummer
218-4678-2018

Semisjaur-Njarg sameby har med sina 6 föryngringar (ca 38 individer) en av landets högsta tätheter av järv. Det är högst sannolikt att en så pass tät järvstam kommer orsaka allvarlig skada för samebyn, och kanske framför allt på samebyns kalvningsland där järvarna under den första veckorna efter kalvning med lätthet kan döda flertalet kalvar. Att bevaka renarna under kalvningsperioden är mycket svårt. Dels sprider sig renarna över ett större område och man vill ytterst ogärna köra genom hjorden då det stör de kalvande vajorna. Att flytta renarna under denna känsliga period är olämpligt då renarna efter den svåra betessituationen i år är i dåligt skick och stress i dagsläget kan leda till att vajorna kastar kalven. Då vintern också inneburit stora snömängder finns inga alternativa områden att nyttja. Alternativa åtgärder för att förebygga skada saknas därmed.

Länsstyrelsen bedömer dock att ett skadeförebyggande uttag på tre järvföryngringar skulle försvåra möjligheten att återuppnå gynnsam bevarandestatus inom en snar framtid och länsstyrelsen anser att eventuella skyddsjaksbeslut i detta läge ska riktas mot identifierade särskilt skadegörande individer. Några sådana individer har inte identifierats i dagsläget.

Länsstyrelsen gör den sammantagna bedömningen att ansökan om skyddsjakt inte bör bifallas.

Bilagor

1. Hur man överklagar

Kopia skickas till

Polismyndigheten i Norrbottens län: polismyndigheten.norrbotten@polisen.se

Statens veterinärmedicinska anstalt: rovdjur@sva.se

Järvforskningsprojektet: [REDACTED]@slu.se

Länsstyrelsens fältenhet: BD-DL-faltenheten@lansstyrelsen.se

Beslutet laddas upp i Naturvårdsverkets databas för jaktbeslut

De som deltagit i beslutet

Beslutet har fattats av chefen för naturmiljöenheten [REDACTED] efter föredragande av rovdjurshandläggare [REDACTED]

Bilaga 1

Du kan överklaga beslutet

Om du inte är nöjd med Länsstyrelsens beslut, kan du **skriftligen** överklaga beslutet hos förvaltningsrätten. **Observera att du ska skicka eller lämna överklagandet till Länsstyrelsen i Norrbottens län, [Mellanslag->] 971 86 Luleå [<-Mellanslag]. Du kan även skicka in överklagandet via e-post till norrbotten@lansstyrelsen.se.** Det ska du göra därför att Länsstyrelsen måste pröva om överklagandet har kommit in i rätt tid, innan det skickas vidare till förvaltningsrätten.

Tiden för överklagande

Ditt överklagande måste ha kommit in till Länsstyrelsen **inom tre veckor från den dag du fick del av beslutet**. Om det kommer in senare kan överklagandet inte prövas. I ditt överklagande kan du be om att få ytterligare tid till att utveckla dina synpunkter och skälen till att du överklagar. Sedan är det förvaltningsrätten som beslutar om tiden kan förlängas eller inte.

Om någon annan part överklagar beslutet, till exempel en kommun eller annan myndighet, är tiden **tre veckor från det datum som står på beslutet**.

Ditt överklagande ska innehålla:

- vilket beslut som överklagas, beslutets datum och diarienummer
- hur du vill att beslutet ska ändras
- varför du anser att Länsstyrelsens beslut är felaktigt

Skriv också följande uppgifter, om du inte tidigare lämnat dem:

- personnummer
- adress till bostaden
- telefonnummer där du kan nås
- eventuellt övriga uppgifter som behövs för att man ska kunna skicka handlingar till dig

Om du har handlingar eller annat som du anser stöder din uppfattning, bör du skicka med kopior på dessa.

Ombud

Du har rätt att anlita ett ombud för att sköta överklagandet åt dig. I så fall ska ombudet underteckna skrivelsen, bifoga en fullmakt i original från dig samt uppge sitt namn, adress och telefonnummer.

Ytterligare upplysningar

Behöver du veta mer om hur du ska göra, går det bra att ringa till Länsstyrelsen, telefon 010-225 50 00 . Fråga efter den som varit föredragande i beslutet.

SVERIGES DOMSTOLAR

Bilaga

HUR MAN ÖVERKLAGAR - PRÖVNINGSTILLSTÅND

Den som vill överklaga förvaltningsrättens beslut ska skriva till Kammarrätten i Sundsvall.

Skrivelsen ska dock skickas eller lämnas till förvaltningsrätten.

För att kammarrätten ska kunna ta upp Ert överklagande måste Er skrivelse ha kommit in till förvaltningsrätten inom tre veckor från den dag då Ni fick del av domen/beslutet. Om beslutet har meddelats vid en muntlig förhandling, eller det vid en sådan förhandling har angetts när beslutet kommer att meddelas, ska dock överklagandet ha kommit in inom tre veckor från den dag domstolens beslut meddelades. Om sista dagen för överklagande infaller på lördag, söndag eller helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårsafton räcker det att besvärshandlingen kommer in nästa vardag.

Om klaganden är en part som företräder det allmänna, ska överklagandet alltid ha kommit in inom tre veckor från den dag beslut meddelades.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i kammarrätten fordras att **prövningstillstånd** meddelas. Kammarrätten lämnar prövningstillstånd om

1. det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
2. det inte utan att sådant tillstånd meddelas går att bedöma riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
3. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt, eller
4. det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står förvaltningsrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till kammarrätten varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla

1. Klagandens person-/organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer till bostaden och mobiltelefon. Adress och telefonnummer till klagandens arbetsplats ska också anges samt eventuell annan adress där klaganden kan nås för delgivning. Om dessa uppgifter har lämnats tidigare i målet – och om de fortfarande är aktuella – behöver de inte uppges igen. Om klaganden anlitar ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress, telefonnummer till arbetsplatsen och mobiltelefonnummer anges. Om någon person- eller adressuppgift ändras, ska ändringen utan dröjsmål anmälas till kammarrätten.
2. den dom/beslut som överklagas med uppgift om förvaltningsrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet,
3. de skäl som klaganden anger till stöd för en begäran om prövningstillstånd,
4. den ändring av förvaltningsrättens dom/beslut som klaganden vill få till stånd,
5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.

Adressen till förvaltningsrätten framgår av domen/beslutet.